

Ireneusz Ratuszniak

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

ODNOWA ZDEGRADOWANYCH OBSZARÓW MIEJSKICH NA PRZYKŁADZIE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO DLA WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO NA LATA 2007-2013

Streszczenie: Regionalny Program Operacyjny dla Dolnego Śląska na lata 2007-2013 jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji polityki spójności przez władze wojewódzkie. W okresie 2007-2013 program dysponuje alokacją 1 213 14 mln euro pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. Jeden z priorytetów programu „Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich na terenie Dolnego Śląska (Miasta)” podejmuje działania na rzecz rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich. Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w priorytecie „Miasta” przekraczają wartość 106 mln euro. Do połowy 2010 r. proces wdrażania priorytetu „Miasta” obejmował przygotowanie i zatwierdzenie 37 lokalnych programów rewitalizacji. Podjęto również decyzję o współfinansowaniu 251 projektów. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji obejmują zagadnienia dotyczące odnowy zdegradowanej infrastruktury technicznej i problemów społecznych.

Słowa kluczowe: rewitalizacja, miasta, Dolny Śląsk, regionalny program operacyjny.

1. Wstęp

Jednolity Akt Europejski z roku 1986 wprowadził do dorobku prawnego Unii Europejskiej zagadnienia związane z kohezją społeczną i gospodarczą krajów członkowskich UE. Datę zatwierdzenia tego dokumentu należy traktować jako formalny początek europejskiej polityki spójności. Włączenie wymiaru terytorialnego (obok społecznego i gospodarczego) w treść Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej było jednym z kolejnych etapów rozwoju polityki spójności UE, co oznacza, że problematyka spójności terytorialnej leży zarówno w kompetencji krajów członkowskich, jak i Unii Europejskiej. Jednym z istotnych dokumentów opisujących zamierzenia UE w zakresie spójności terytorialnej jest Agenda Terytorialna Unii Europejskiej, której uzupełnienie stanowi Karta Lipska w sprawie Zrównoważonych Miast Europejskich.

Oprócz deklaracji o charakterze politycznym i strategicznym Unia Europejska wspiera finansowo realizację projektów związanych z rozwojem obszarów miejskich. Programy skierowane na rozwiązywanie problemów degradacji przestrzeni miej-

skiej (*URBAN, Quartier en Crise, Die Soziale Stadt*) już od roku 1994 były współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Przedstawiciele polskich miast mogli uczestniczyć w tych programach jedynie na zasadzie obserwatorów. W pierwszym dostępnym dla Polski okresie programowania UE 2004-2006 problematyka rozwoju miast znalazła swoje miejsce przede wszystkim w Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego (Działanie 3.3 „Zdegradowane obszary miejskie przemysłowe i powojkowe”). Warunkiem koniecznym do otrzymania wsparcia było przygotowanie i zatwierdzenie przez władze miejskie lokalnych programów rewitalizacji (LPR). Na Dolnym Śląsku dzięki dostępności środków wsparcie otrzymało 6 projektów o wartości ponad 60 mln zł. Dodatkowym efektem realizacji ZPORR było przygotowanie przez większość dolnośląskich miast lokalnych programów rewitalizacji. Celem artykułu jest przedstawienie pierwszych praktycznych doświadczeń z zakresu wdrażania przedsięwzięć dotyczących rewitalizacji w dolnośląskich miastach w ramach perspektywy finansowej UE 2007-2013.

2. Dokumenty regulujące zasady programowania odnowy obszarów miejskich finansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w okresie 2007-2013

Podstawę prawną przygotowania regionalnych programów operacyjnych stanowi m.in. Rozporządzenie nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W preambule Rozporządzenia wskazuje się, iż: „należy wzmacniać zrównoważony rozwój obszarów miejskich poprzez pełną integrację działań w tym obszarze w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z EFRR, zwracając szczególną uwagę na inicjatywy dotyczące rozwoju lokalnego i zatrudnienia wraz z towarzyszącym im potencjałem innowacyjnym”. W dokumencie Strategicznych Wytocznych Wspólnoty (SWW) wskazuje się na konieczność koncentracji działań zmierzających do zwiększania atrakcyjności miast poprzez poprawę ich dostępności, zapewnienie odpowiedniej jakości i poziomu usług oraz zachowanie stanu środowiska. W rozdziale pt. „Wkład miast we wzrost i zatrudnienie” zwraca się uwagę na konieczność promowania wewnętrznej spójności miast i dążenia do poprawy sytuacji na obszarach kryzysowych, a szczególnie na potrzebę odnowy środowiska fizycznego. Autorzy dokumentu podkreślają, że realizacja działań rewitalizacyjnych może sprzyjać rozwojowi gospodarczemu oraz ograniczeniu nadmiernego rozrostu miast. Działania rewitalizacyjne powinny doprowadzić do spadku przestępczości oraz zwiększenia atrakcyjności przestrzeni miejskiej, co stanowi jeden z elementów odnowionej strategii lizbońskiej. W SWW podkreślono istotne znaczenie średnio- i długoterminowych planów zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO) określają cele polityki spójności realizowane w Polsce

w okresie 2007-2013. Cel 5 NSRO pn. „Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej” ma realizować wymiar miejski polityki spójności w Polsce. Ma się to odbywać głównie za pośrednictwem regionalnych programów operacyjnych poprzez promowanie wewnętrznej spójności w obszarach miejskich, zmierzającej do ograniczenia wysokiej koncentracji problemów. W Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 (RPO WD) zagadnieniom odnowy obszarów miejskich został poświęcony priorytet pn. „Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich na terenie Dolnego Śląska (Miasta)”. Jako cel główny priorytetu określono „przeciwdziałanie marginalizacji obszarów miast województwa dolnośląskiego, na których nasilają się negatywne zjawiska społeczne, ekonomiczne oraz ulega degradacji stan fizyczny przestrzeni”. Budżet Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przeznaczony na współfinansowanie projektów w priorytecie „Miasta” wynosi 106,86 mln euro, w tym:

- 96,18 mln euro na wsparcie realizacji lokalnych programów rewitalizacji (LPR) w miastach zamieszkałych przez ponad 10 tys. mieszkańców;
- 10,68 mln euro na wsparcie projektów z zakresu mieszkalnictwa miasta o populacji do 10 tys. mieszkańców.

W celu stworzenia podstaw do przygotowania lokalnych programów rewitalizacji przez dolnośląskie miasta w RPO WD określono podatkowe zasady wyznaczania obszaru, który będzie podlegał rewitalizacji (obszar wsparcia), oraz określono zasady związane z koncentracją interwencji środków EFRR na obszarach objętych rewitalizacją. Ponadto na potrzeby wdrażania RPO WD przyjęto następującą definicję lokalnego programu rewitalizacji: „LPR to kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne”. W programie zaproponowano również indykatywny podział środków pomiędzy miasta ze względu na ich wielkość oraz określono minimalną dotację EFRR na jednego mieszkańca obszaru wsparcia w wysokości 1100 zł. Wytyczne Instytucji Zarządzającej dotyczące przygotowania lokalnego programu rewitalizacji (Wytyczne) stanowią zbiór zasad, jakie powinny być zastosowane przez władze miasta w trakcie prac nad przygotowaniem lokalnego programu rewitalizacji. Odnoszą się do kwestii formalnoprawnych oraz merytorycznych. Opisano w nich również proces uzgadniania treści LPR z Instytucją Zarządzającą RPO WD. Najważniejsze założenia zawarte w Wytycznych odnoszą się do prawidłowej konstrukcji logiki interwencji w ramach LPR. Autorzy dokumentu zakładają, że poprawność logiki interwencji zostanie zagwarantowana poprzez powiązanie diagnozy społeczno-gospodarczej, celów LPR i projektów z wykorzystaniem wskaźników monitoringu. Dodatkowo w Wytycznych wskazano, że diagnoza powinna obowiązkowo uwzględniać problematykę dotyczą-

całą efektywności energetycznej, potrzeb osób niepełnosprawnych, imigrantów oraz mniejszości. Istotnym założeniem wskazanym w Wytycznych jest sposób wyznaczenia obszaru wsparcia, który zakłada, że zostanie on wyłoniony poprzez porównanie średnich danych statystycznych dla całego miasta ze wskaźnikami statystycznymi dla obszaru przewidywanego do rewitalizacji. W dokumencie podano zestaw wskaźników, jakie powinny być brane pod uwagę przy określaniu i weryfikowaniu obszaru wsparcia. W opracowanie LPR powinni zostać zaangażowani partnerzy społeczno-gospodarczy. Za obowiązkowe uznano przeprowadzenie konsultacji społecznych LPR. W Wytycznych wskazano również na konieczność realizacji projektów „miękkich” o charakterze społecznym, które obligatoryjnie mają towarzyszyć realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych. Zgodnie z polskim prawem poinformowano o obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektów lokalnego programu rewitalizacji.

3. Doświadczenia związane z uzgadnianiem lokalnych programów rewitalizacji oraz przebieg naborów wniosków o dofinansowanie w województwie dolnośląskim

Proces uzgadniania treści lokalnego programu rewitalizacji z Instytucją Zarządzającą miał na celu sprawdzenie, czy LPR przyjęty uchwałą Rady Miasta spełnia wymagania określone w RPO WD. Badano następujące obszary:

- prawidłowość dokumentu pod względem formalnoprawnym,
- kompletność diagnozy społeczno-gospodarczej i konsultacje społeczne,
- prawidłowość wyznaczenia obszaru wsparcia,
- prawidłowość wyznaczenia wskaźników monitoringu celów LPR,
- zgodność projektów wpisanych do LPR z wymaganiami wynikającymi z priorytetu 9 „Miasta” i Wytycznych.

Oceny LPR dokonywał zespół pracowników Departamentu Regionalnego Programu Operacyjnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego. Dla każdego stwierdzonego w LPR błędu formułowano rekomendacje dotyczące sposobu jego poprawy. Uznany za zgodny z RPO WD lokalny program rewitalizacji otrzymywał opinię wydaną przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w formie uchwały. W treści opinii wskazano wartość środków (w euro) przeznaczonych na wdrożenie LPR oraz listę podstawową i rezerwową projektów uprawnionych do ubiegania się o wsparcie. Projekty, które nie zostały uwzględnione w opinii, były odrzucane na etapie oceny formalnej wniosku o dofinansowanie.

Procedura uzgadniania treści lokalnych programów rewitalizacji rozpoczęła się 27 lutego 2009 r. i trwała do 14 września 2009 r. Ostatni zgłoszony LPR wpłynął do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego w lipcu 2009 r. Każdy ze zgłoszonych przez miasta dokumentów wymagał poprawy. Najczęściej zgłaszane uwagi dotyczyły kwalifikowalności wydatków w projektach, przekroczenia alokacji

środków dostępnych dla miasta, nieprawidłowego wyznaczenia obszaru wsparcia, nieprawidłowej logiki interwencji. Pierwsza pozytywna opinia została wydana przez Zarząd Województwa w maju 2009 r. Najgorzej przygotowany LPR nie definiował obszaru wsparcia, lista zgłoszonych projektów (ponad 500) wielokrotnie przekraczała dostępne środki, brakowało Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko. Ostatecznie pozytywną opinię otrzymało 37 miast, czyli wszystkie kwalifikujące się do wsparcia w priorytecie „Miasta” RPO WD.

Na zainteresowanie zasługują przykłady lokalnych programów rewitalizacji następujących miast:

- Wrocław, Wałbrzych, Legnica – ze względu na kompleksowy charakter proponowanych do realizacji przedsięwzięć,
  - Zgorzelec – ze względu na kontynuację działań rozpoczętych w programie ZPORR,
  - Bolesławiec – ze względu na analizę społeczno-gospodarczą,
  - Oleśnica – ze względu na szczególne uwzględnienie zagadnień środowiskowych,
  - Wołów – ze względu na uspołeczniony charakter planowania strategii LPR.
- Problemy zidentyfikowane w trakcie prac nad LPR dotyczyły głównie:
- późnego wyznaczenia przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego wskaźników z zakresu mieszkalnictwa, co poważnie utrudniło wyznaczenie przez miasta obszarów wsparcia,
  - konieczności przeprowadzenia przez miasta Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko, co wynikało ze zmienionej w październiku 2008 r. ustawy Prawo ochrony środowiska,
  - braku Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie pomocy publicznej w projektach dotyczących rewitalizacji,
  - znaczących wahań kursu euro w okresie pomiędzy II półroczem 2008 i I półroczem 2009 r., co utrudniało określenie wiarygodnego budżetu lokalnego programu rewitalizacji,
  - braku porozumienia między Radą Miasta i prezydentem/burmistrzem.

Wskaźniki produktu i rezultatu wykazane w zatwierdzonych lokalnych programach rewitalizacji w porównaniu z założeniami zawartymi w RPO WD przedstawiono w tab. 1.

Tabela 1. Wskaźniki produktu i rezultat

Wskaźnik	Wynikający z LPR	Zakładany w RPO
Liczba osób zamieszkujących obszary rewitalizowane	199 000	216 000
Liczba osób objętych wsparciem z zakresu mieszkalnictwa	5 648	11 000
Liczba zatwierdzonych LPR	37	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytucji Zarządzającej RPO WD.

Spośród 37 pozytywnie zaopiniowanych przez IZ RPO WD lokalnych programów rewitalizacji na potrzeby niniejszego artykułu przeanalizowano program przygotowany przez miasto Legnicę. Wybór uzasadnia ważne znaczenie miasta Legnicy w życiu społeczno-gospodarczym Dolnego Śląska oraz obszar wsparcia, który charakteryzuje się znacznym poziomem degradacji infrastruktury technicznej i poważnymi problemami społecznymi. Poniżej przedstawiono zestawienie słabych i silnych stron LPR miasta Legnicy.

Tabela 2. Słabe i silne strony LPR miasta Legnicy

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – LPR jest kontynuacją istniejących dokumentów strategicznych Legnicy, – konsultacje społeczne i zaangażowanie społeczne (nieformalnie również na etapie realizacji), – dobrze zdiagnozowany stan infrastruktury obszaru wsparcia, – dokument przygotowany przez Wydział UM Legnicy, – kompleksowy charakter projektów infrastrukturalnych w „sferze społecznej” 	<ul style="list-style-type: none"> – zbyt obszerna diagnoza społeczno-gospodarcza bazująca na nieaktualnych danych statystycznych, brak wniosków z diagnozy, – analiza SWOT nie nawiązuje do diagnozy, pełni jedynie funkcję formalną, a nie analityczną, – cele LPR zbyt ogólnie zdefiniowane, – niewystarczające nawiązanie do diagnozy społeczno-gospodarczej oraz SWOT; brak opisu sposobu osiągnięcia celów LPR, – trudny lub niemożliwy do realizacji cel II LPR (z powodu braku projektów realizujących ten cel), dalece niewystarczające wskaźniki opisujące cel II LPR, – wskaźniki projektów nie korespondują bezpośrednio z celami LPR, – brak odpowiedzi na pytanie dotyczące trwałości działań rewitalizacyjnych, – brak udziału społeczności lokalnej w strukturach wdrożeniowych LPR

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytucji Zarządzającej RPO WD.

Nabory wniosków o dofinansowanie odbyły się na podstawie regulacji określonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2007 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W wyniku ogłoszonego naboru złożono 273 projekty, które podlegały ocenie formalnej prowadzonej przez pracowników IZ PRO WD oraz merytorycznej prowadzonej przez ekspertów. Ocena była dokonywana na podstawie kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący RPO WD. Projekty, które uzyskały pozytywny wynik oceny, przedstawiano do decyzji Zarządu Województwa, a następnie z wnioskodawcami zawierane były umowy o dofinansowanie.

Spośród wszystkich zgłoszonych projektów 6% zostało odrzuconych z powodów formalnych lub merytorycznych. Najczęstszym błędem popełnianym we wnioskach była niezgodność między zapisami LPR a założeniami wskazanymi w dokumentacji projektowej. Ponadto poważny problem dotyczył określenia zasad udzielania pomocy publicznej, szczególnie dla projektów z zakresu mieszkalnictwa. Wynika-

Tabela 3. Statystyka naborów wniosków

Miasta	Alokacja Euro	Złożone wnioski	Ocena formalna (poz./negat.)	Ocena merytoryczna (poz./negat.)	Wybrane do dofinansowania (poz./negat.)
Wrocław	10 098 940	42	41/1	41	41
Powyżej 80 tys. mieszkańców	17 312 469	75	74/1	73/1	71/2
40-80 tys. mieszkańców	15 388 860	22	18/4	18	18
20-40 tys. mieszkańców	28 854 120	60	58/2	58	56/2
10-20 tys. mieszkańców	24 526 002	74	67/7	67	65/2
Suma	96 180 391	273	258/15	257/1	251/6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytucji Zarządzającej RPO WD.

ło to z faktu, iż w czasie składania wniosków Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego dotyczące pomocy publicznej dla projektów z zakresu rewitalizacji nie zostało jeszcze zatwierdzone. Po długotrwałych uzgodnieniach zdecydowano o zastosowaniu rozwiązania opartego na udzieleniu pomocy *de minimis*. Problemem było również prawidłowe zastosowanie regulacji prawnych wynikających z ustawy Prawo ochrony środowiska w zakresie oceny oddziaływania projektów na środowisko. Dotyczyło to szczególnie kwestii związanych z wariantowaniem sposobu realizacji inwestycji oraz konsultacji społecznych na etapie prowadzenia procedury administracyjnej. Ponadto stwierdzono, że złożone projekty nie wyczerpują całości dostępnych dla miast środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Nie rozdysponowano ok. 53 mln zł, co stanowi blisko 14% wartości dostępnej alokacji. Wynikało to przede wszystkim z braku przygotowanych do realizacji przedsięwzięć, pomimo umieszczenia ich w LPR, przyspieszenia przez IZ RPO WD terminu niektórych konkursów o rok oraz kryzysu finansowego, który zmusił niektóre miasta do weryfikacji zamierzeń inwestycyjnych. Średni poziom współfinansowania projektów ze środków Unii Europejskiej wynosił ok. 57%. Spośród wszystkich zgłoszonych projektów ok. 9% wartości wnioskowanej dotacji dotyczyło kwestii związanych z mieszkalnictwem (maks. 25% alokacji LPR). Największą liczbę projektów będą realizować jednostki samorządu terytorialnego. Spośród pozostałych podmiotów wdrażających LPR do najważniejszych należy zaliczyć wspólnoty mieszkaniowe, policję, podmioty reprezentujące instytucje kościelne.

4. Podsumowanie

Pierwsze doświadczenia wynikające z wdrażania priorytetu 9 „Miasta” RPO WD można ocenić pozytywnie. W wyniku programowania rozwoju obszarów miejskich na szczeblu europejskim (SWW), krajowym (NSRO), regionalnym (RPO WD) doprowadzono na Dolnym Śląsku do przygotowania przed administrację lokalną

37 lokalnych programów rewitalizacji. Dzięki określeniu podstawowych standardów przygotowania programów rewitalizacji i obowiązkowi uzgodnienia treści LPR z Instytucją Zarządzającą uzyskano co najmniej dostateczną jakość dokumentów. Proces przygotowywania oraz uzgadniania lokalnych programów rewitalizacji doprowadził do wytworzenia nowych, pozytywnych relacji między administracją samorządową szczebla lokalnego i regionalnego, które powinny być kontynuowane na etapie wdrażania. W proces przygotowania LPR zaangażowane były również lokalne społeczności, co niewątpliwie zwiększa szanse na osiągnięcie celów zakładanych w programach. Obowiązek przeprowadzenia Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko doprowadził do szerszego uwzględnienia kwestii środowiskowych. Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przeznaczone w ramach RPO WD na działania rewitalizacyjne wygenerowały do każdego 1 euro pochodzącego z budżetu UE ok. 1 euro finansowane z budżetu miasta. Dotychczasowy proces dotyczący rewitalizacji miast spotkał się z bardzo dobrym przyjęciem regionalnych i lokalnych mediów, co przyczynia się do popularyzacji idei rewitalizacji oraz Unii Europejskiej w środowiskach lokalnych.

Dalsze zamierzenia związane z wdrażaniem lokalnych programów rewitalizacji wymagają zwrócenia uwagi na kwestie trwałości efektów rewitalizacji. Można to osiągnąć jedynie poprzez zapewnienie obszarom objętym rewitalizacją możliwości rozwoju, które będą oparte na ich endogenicznych uwarunkowaniach. Problematyka trwałości społecznych i gospodarczych efektów rewitalizacji powinna być przedmiotem ewaluacji, którą należy przeprowadzić przed zakończeniem wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013.

Literatura

- Agenda Terytorialna Unii Europejskiej, *W kierunku bardziej konkurencyjnej i zrównoważonej Europy różnicowanych regionów*, Zaakceptowana na Nieformalnym Spotkaniu Ministrów ds. Rozwoju Miast i Spójności Terytorialnej, Lipsk, 24-25 maja 2007.
- Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Legnicy*, Urząd Miasta Legnicy, <http://www.legnica.portal.eu>, Legnica 2009.
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 Wspierające Wzrost Gospodarczy i Zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności)*, <http://www.fundusz-estrukuralne.gov.pl>, Warszawa maj 2007.
- Rada UE, *Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności*, <http://ec.europa.eu>, Bruksela, październik 2006.
- Zarząd Województwa Dolnośląskiego, *Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013*, www.rpo.dolnyslask.pl, Wrocław 2007.
- Zarząd Województwa Dolnośląskiego, *Wytyczne dotyczące przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji jako podstawy udzielania wsparcia z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013*, <http://www.rpo.dolnyslask.pl>, Wrocław luty 2007.

REVITALIZATION OF DEGRADED URBAN AREAS BASED ON THE EXAMPLE OF REGIONAL OPERATIONAL PROGRAMME (ROP) FOR LOWER SILESIA VOIVODESHIP FOR 2007-2013

Summary: Regional Operational Programme for Lower Silesia for 2007-2013 is one of basic tools for the implementation of Cohesion Policy by voivodeship authorities. For this period the programme possesses the allocation of 1213.14 mln euro and consists of 10 priorities. One of the priorities (“Rehabilitation of degraded urban areas in Lower Silesia”) implements the measures for the revitalization of degraded urban areas. The priority allocation exceeds 106 mln euro (European Regional Development Fund). Until mid 2010, during the implementation of “City” priority, 37 Local Regeneration Programmes were prepared and approved and 251 projects were approved for cofinancing. The projects to be implemented in the “City” priority will cover the degraded technical infrastructure and social problems.